

AKCIJSKI NAČRT ZA OBVLADOVANJE SLADKORNE BOLEZNI 2020-2021 (ANOSB)

Vlada Republike Slovenije je na 76. redni seji dne 8. 4. 2010 sprejela **Nacionalni program za obvladovanje sladkorne bolezni 2010 do 2020 (NPOSB)**, ki določa, da Ministrstvo za zdravje sprejme predvidoma dvoletne akcijske načrte za njegovo izvajanje in uresničevanje naslednjih ciljev:

Krovni cilj A: zmanjšati pojavnost sladkorne bolezni tipa 2;

Krovni cilj B: preprečiti oz. odložiti sladkorno bolezen tipa 2 pri osebah z velikim tveganjem;

Krovni cilj C: zgodnje odkrivanje sladkorne bolezni;

Krovni cilj D: zmanjšati zaplete in umrljivost zaradi sladkorne bolezni.

Akcijski načrt za obvladovanje sladkorne bolezni 2020-2021 (v nadaljevanju: akcijski načrt) je pripravila Koordinativna skupina za načrtovanje, koordiniranje, spremljanje ter poročanje o izvajanju nacionalnega programa, v katero so imenovani predstavniki ključnih partnerjev obvladovanja sladkorne bolezni (predstavniki ministrstva, stroke, civilne družbe in ZZZS). Z Akcijskim načrtom se zagotovi izvajanje dolgoročnejših horizontalnih procesov (opolnomočenje oseb s sladkorno boleznijo, usklajevanje zdravstvenega sistema med ravnmi, posameznimi strokami in znotraj zdravstvenega tima, spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni, spremljanje izvajanja nacionalnega programa ter gojenje partnerstva) in določi kratkoročne aktivnosti, njihove izvajalce, terminske načrte in potrebne vire za uresničevanje krovnih ciljev Nacionalnega programa v tem obdobju. Obdobje načrtovanja tega akcijskega načrta zajema zaključek Nacionalnega programa za obvladovanje sladkorne bolezni 2010-2020 ter začetek naslednjega desetletnega strateškega dokumenta Republike Slovenije za področje obvladovanja sladkorne bolezni, kjer bodo cilji in horizontalni procesi nadgrajeni.

Akcijski načrt za leti 2020 in 2021 vsebuje 82 aktivnosti, ki izhajajo iz analiz stanja na področju obvladovanja sladkorne bolezni. Najprej navajamo aktivnosti, ki so usmerjene v **spremljanje izvajanja nacionalnega programa** (Tabela 1) in so dopolnjene na podlagi vrednotenja izvajanja NPOSB 2010-2020, ki ga je po naročilu MZ izvedel Zavod Inštitut za multikulturne raziskave (npr. aktivnosti 9/20-21, 10/20-21, 11/20-21), glede na identificirane vrzeli, ki so tudi sistemske narave, pa je predviden sprejem naslednjega desetletnega strateškega dokumenta Republike Slovenije za področje obvladovanja sladkorne bolezni (1/20-21).

Tabela 2 prikazuje aktivnosti za **spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni**, ki so podlaga za evaluacijo stanja in načrtovanje aktivnosti v prihodnje; na tem področju je najpomembnejši dosežek preteklega obdobja objava ožjega nabora kazalnikov za spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni v Sloveniji (https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/ozji_nabor_kazalnikov_obvladovanja_sb_2019.pdf), ki predstavlja drugi ključni vir podatkov za načrtovanje aktivnosti v 2020 in 2021. Med načrtovanimi aktivnostmi aktivnosti 12/20-21, 14/20-21, 15/20-21, 16/20-21, 17/20-21, 20/20-21, 21/20-21,

22/20-21, 23/20-21 in 24/20-21 zagotavljajo sprotno spremljanje stanja na področjih, kjer je to že mogoče, 13/20-21 pa nadaljnji razvoj kazalnikov. Aktivnosti 18/20-21 in 19/20-21 sta analitične narave in bosta podlagi za razvoj aktivnosti v prihodnje.

Komplementarnost med NPOSB in ključnimi nacionalni projekti (Tabela 3) je, glede na vrednotenje izvajanja NPOSB 2010-2020, v preteklih letih zagotavljala uspešno implementacijo vključno s strukturnimi spremembami v zdravstvu; povezovanje in sinergija aktivnosti akcijskega načrta z njimi zagotavljata vzdržnost nekaterih načrtovanih aktivnosti. Implementacija NPOSB potrebuje aktivnosti, ki pogosto presegajo področje posameznega partnerja, kar je poudarjeno tudi pri vrednotenju izvajanja NPOSB 2010-2020; partnerstvo oziroma zaupanje med partnerji je nujen predpogoj za načrtovanje, pa tudi spremljanje in izvajanje takšnih aktivnosti.

Gojenje partnerstva je tako ena od nalog koordinativne skupine (2/20-21), odraža se v procesu priprave predloga naslednjega desetletnega strateškega dokumenta (1/20-21), ob pripravah akcijskih načrtov in njihovih poročil (8/20-21), ob pripravah in izvedbi nacionalnih konferenc (5/20-21), ter skupnega obveščanja javnosti (4/20-21 in večina aktivnosti iz Tabele 4), zaupanje in partnerstvo sta predpogoj za vzpostavljanje sinergizmov (vse aktivnosti v Tabeli 3), nujno je za uspešno usklajevanje dogovorov in izdelavo smernic (38/20-21, 39/20-21 44/20-21, 45/20-21, 47/20-21. 48/20-2149/20-21. 51/20-21, 52/20-21, 61/20-21, 62/20-21), za izvajanje nepretrgane obravnave (Tabeli 5 in 6), ter za kakovostno izvedbo izobraževanj in usposabljanj (večina aktivnosti v Tabeli 7).

Opolnomočenje oseb s sladkorno boleznijo in njihovo vključevanje kot enakovrednih partnerjev v zdravstveni tim je kot pristop prisoten v vseh strokovnih smernicah (39/20-21, 41/20-21, 42/20-21) in v pristopih kakovostne edukacije (49/20-21, 51/20-21, 52/20-21, 53/20-21, 54/20-21, 55/20-21, 56/20-21, 58/20-21, 59/20-21, 60/20-21, 63/20-21) ter pri aktivnostih v zvezi s telemedicino in digitalizacijo v zdravstvu (64/20-21, 65/20-21, 66/20-21). Akcijski načrt na makro nivoju podpira vključevanje njihovih predstavnikov v ključne procese v zdravstvu (32/20-21), na mezo nivoju pa se odpira možnost za aktivno sodelovanje v lokalnih skupinah za krepitev zdravja, ki so del skupnostnega pristopa krepitev zdravja (29/20-21).

Usklajevanje zdravstvenega sistema med ravnmi, posameznimi strokami in znotraj zdravstvenega tima dosežemo npr. z izdelavo skupnih strokovnih smernic (39/20-21), izdelavo in implementacijo skupnega modela oskrbe (38/20-21, 40/20-21,43/20-21, 45/20-21, 49/20-21, 61/20-21, 62/20-21) ter z izobraževanji in usposabljanji, kjer je praviloma vključenih več partnerjev (Tabela 7).

Način prehranjevanja, telesna dejavnost in trendi čezmerne telesne teže in debelosti so neugodni, tako med odraslimi kot med otroci in mladostniki (https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/ozji_nabor_kazalnikov_obvladovanja_sb_2019.pdf). S tem se povečuje tveganje za pojav sladkorne bolezni tipa 2, kar je v omenjeni publikaciji opredeljeno s točkovanjem po Findrisc vprašalniku. Zato so v akcijskem načrtu predvidene aktivnosti za **zmanjšanje pojavnosti sladkorne bolezni tipa 2** na populacijski ravni, ki so enake aktivnostim varovanja in krepitev zdravja za vzpostavljanje pogojev za zdrav način življenja in so nadgrajene z ozaveščanjem splošne javnosti specifično v zvezi s sladkorno boleznijo (Tabela 4).

Sladkorno bolezen tipa 2 je možno preprečiti oziroma odložiti na kasnejše obdobje tudi na nivoju posameznika in sicer z dobrim dostopom do programov varovanja in krepitev zdravja, ki so namenjeni prepoznavanju dejavnikov tveganja pri posamezniku, omogočajo zgodnjo diagnostiko mejne bazalne glikemije in motene tolerance za glukozo ter **zgodnjo diagnostiko sladkorne bolezni tipa 2** ter ustrezno strukturirano intervencijo oziroma takojšnjo ustrezno oskrbo (Tabela 5). V letih 2020 in 2021 poteka nadgradnja obstoječih pristopov (29/20-21).

Sladkorna bolezen ima lahko hude zdravstvene posledice (https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/ozji_nabor_kazalnikov_obvladovanja_sb_2019.pdf). **Zaplete in umrljivost zaradi sladkorne bolezni** zmanjšujemo z aktivnostmi za zagotavljanje celovitosti oskrbe, še posebej z ohranjanjem vida in zdravih stopal, z edukacijo, ki podpira opolnomočenje za odločanje na področju zdravega in kakovostnega življenja, z dostopnostjo do kakovostne oskrbe v diabetoloških timih in usklajeno z lekarniško dejavnostjo, z integracijo med ravni, z razvojem na področju telemedicine in digitalizacije v zdravstvu (Tabela 6) ter z izobraževanjem in usposabljanjem zdravstvenih strokovnjakov in ključnih strokovnjakov v šolstvu (Tabela 7).

V letu 2020 je zdravstvo in druge družbene sisteme burno pretresla pandemija koronavirusa SARS-CoV-2 in bolezen COVID-19. Hitra preusmeritev kapacitet zdravstvenega sistema v oskrbo COVID-19 in ukrepi za omejevanje epidemije so imeli pomemben vpliv na predvidene aktivnosti. Cilj partnerjev NPOSB je čimprejšnja ponovna vzpostavitev dejavnosti za krepitev zdravja in vzpostavitev oskrbe kronično bolnih, ki se bodo prilagajale aktualni epidemiološki situaciji in bodo nadgrajene z vidika izogibanja okužbi s SARS-CoV-2 ter pravočasnem prepoznavanju COVID-19, še posebej pri osebah s sladkorno boleznijo. Nadgradnja kapacitet za oskrbo COVID-19 ne sme ogroziti zdravljenja drugih akutno bolnih. Opustitev krepitev zdravja, preventivnih dejavnosti zmanjšanje dostopnosti do kakovostne oskrbe sladkorne bolezni prinaša ogromno zdravstveno breme, še posebej ob pričakovani ekonomski in socialni krizi, ki ju bo slabo zdravstveno stanje prebivalstva še stopnjevalo. Zato je izvajanje aktivnosti ANOSB 2020-2021 še toliko bolj pomembno, s prepoznavanjem vpliva epidemije in z ustrezno fleksibilizacijo glede na aktualno epidemiološko situacijo (6/20-21).

Okvir 1. Stanje v 2010, danes in načrti za prihodnost:

Opis	2010 (ali najbližje leto)	2019 (ali najbližje leto)	Kratkoročni in srednjeročni nameni in cilji
Analiza stanja, procesov na	Fragmentarno, vendar z identificiranimi	Da ^{1,2} Na razpolagi sta tudi dve	Sprejem strateškega dokumenta do leta

področju obvladovanja sladkorne bolezni (kvalitativno, kvantitativno)	izzivi, ki so zapisani v NPOSB 2010-2020	študiji z analizo bremena sladkorne bolezni	2030, izdelava akcijskih načrtov na podlagi analiz stanja in monitoringa aktivnosti, redno spremljanje kazalnikov, nadgradnja kazalnikov, spremljanje stanja z vidika različnih partnerjev, redna zunanja evalvacija,
Dogovor o enotnem dostopu do preventivnih pregledov za prepoznavanje dejavnikov tveganja za kronične bolezni in stanja in dostopu do intervencij	Da, od leta 2002 so specialisti družinske medicine izvajali preventivne preglede (omejeni na ožjo starostno skupino) in usmerjali v intervencije za zdrav način življenja v zdravstveno-vzgojne centre	Preventivni pregled je razširjen na več bolezni/stanj, vključena je vsa populacija nad 30 let, 28 zdravstveno-vzgojnih centrov je nadgrajenih v centre za krepitev zdravja z novimi intervencijami (za osebe z MBG/MTG in sladkorno bolezen tipa 2) in s skupnostnim pristopom. Model oskrbe je dogovorjen s protokolom, ki ga izvaja dipl.med.ses. v timu družinske medicine in je v fazi implementacije preko projekta »referenčnih« ambulant družinske	V vseh timih družinske medicine bo vključena dipl.med. ses., ki bo izvajala preventivne preglede; nadgradnja preventivnih pregledov z modernejšimi pristopi; vsi zdravstveno-vzgojni centri nadgrajeni v centre za krepitev zdravja, z dodatnim razvojem skupinske in individualne edukacije, z uspešnim izvajanjem skupnostnega pristopa

		medicine oz. od 2018 dalje s projektom razvoja ambulant družinske medicine ^{1, 2}	za zdravje, v vmesnem času krepitev kapacitet za izvajanje skupinskih delavnic s področja sladkorne bolezni v zdravstveno-vzgojnih centrih
Krepitev zdravja pri otrocih, mladostnikih in njihovih družinah	Fragmentarno, vendar z identificiranimi izzivi, ki so zapisani v NPOSB 2010-2020	Predlog nadgradnje in razvoja preventivnih programov in njihovega izvajanja v primarnem zdravstvenem varstvu, lokalnih skupnostih in družini	Izvajanje preventivnih pregledov med otroci in mladostniki ter usmerjanje v intervencije, ki vključujejo družino in neposredno življenjsko okolje za vse otroke in mladostnike, ki to potrebujejo.
Dogovor o enotnem prepoznavanju oseb z mejno bazalno glikemijo (MBG) in moteno toleranco za glukozo (MTG) in povezovanje s Centri za krepitev zdravja	Ni obstajal, različne odločitve v timu družinske medicine	Model oskrbe je dogovorjen s protokolom, ki ga izvaja dipl.med.ses. v timu družinske medicine in je v fazi implementacije preko projekta »referenčnih« ambulant družinske medicine oz. od 2018 dalje s projektom razvoja ambulant družinske medicine ^{1, 2}	Implementacija enotnega modela oskrbe za vse osebe z MBG in MTG; v vseh timih družinske medicine bo vključena dipl.med. ses., ki bo izvajala preventiven pregled po enotni metodologiji in zagotavljala ključne kratke informacije ter usmerjala osebe v

			ustrezne intervencije v Centre za krepitev zdravja, vključno z delavnico »Zvišan krvni sladkor za osebe z MBG in MTG«
Dogovor o enotnem prepoznavanju in oskrbi nosečnic s sladkorno boleznijo med nosečnostjo in po njej	Da, na nivoju strokovnih smernic	Da, na nivoju strokovnih smernic	Razvoj enotnega protokola vse od presejanja, diagnostike, vodenja (tudi z uporabo telemedicine) sladkorne bolezni med nosečnostjo in oskrbe ženske po nosečnosti, implementacija
Dogovor o poenoteni oskrbi oseb s sladkorno boleznijo tipa 2 v timu družinske medicine in povezovanje s Centri za krepitev zdravja	Da, na nivoju strokovnih smernic	Da, na nivoju strokovnih smernic in z izvajanjem protokola, ki je v fazi implementacije preko projekta »referenčnih« ambulant družinske medicine oz. od 2018 dalje s projektom razvoja ambulant družinske medicine, kjer dipl.med.ses. v timu družinske medicine sodeluje kot koordinator oskrbe.	Implementacija enotnega modela oskrbe za vse osebe s sladkorno boleznijo; v vseh timih družinske medicine bo prisotna dipl.med. ses., v funkciji koordinatorja oskrbe; vsem osebam s sladkorno boleznijo bodo na voljo kakovostne kratke informacije v timu družinske medicine, skupinske delavnice (»Sladkorna bolezen

			tipa 2« in »S sladkorno boleznijo skozi življenje») in individualni posveti ter druge intervencije v Centre za krepitev zdravja
Dogovor o enotni delitvi oskrbe/povezovanju med timom družinske medicine in diabetološkim timom	Ni obstajal, v vsaki regiji različno	Model oskrbe je dogovorjen s protokolom in je v fazi implementacije preko projekta »referenčnih« ambulant družinske medicine oz. od 2018 dalje s projektom razvoja ambulant družinske medicine, v Sloveniji obstaja velika razlika v dostopnosti do diabetoloških timov (od 1,1 do 3,0 tima na 100.000 oseb z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem) ^{1, 2}	Implementacija enotnega modela oskrbe za vse osebe s sladkorno boleznijo, v vseh timih družinske medicine, ki bo zagotavljal optimalno dostopnost glede na značilnosti mikro okolja, z enako dostopnostjo do diabetoloških timov
Dogovor o enotnem pristopu za ohranjanje vida pri osebah s sladkorno boleznijo	Da, na nivoju strokovnih smernic	Da, na nivoju strokovnih smernic in s krepitvijo kapacitet (ustanavljanje Centrov za diabetično retinopatijo z enotnim programom), vendar je vanje vključeno manj kot 20% oseb s sladkorno boleznijo (2018) ²	Vključenost vseh oseb s sladkorno boleznijo v obravnavo v Centrih za diabetično retinopatijo, za katere je to indicirano

Dogovor o enotnem pristopu za ohranjanje zdravih nog pri osebah s sladkorno boleznijo	Da, na nivoju strokovnih smernic	Da, na nivoju strokovnih smernic in z implementacijo protokola v ambulantah družinske medicine ^{1,2} , vrzeli pa so prisotne pri zagotavljanju kapacitet na vseh nivojih in vidikih oskrbe in integracije med njimi, ter zagotavljanje kakovostne pedikure	Krepitev kapacitet ter vključevanje vseh oseb s sladkorno bolezen v oskrbo po enotnem protokolu, ki bo povezoval različne nivoje zdravstva in različne profile
Dogovor o usklajevanju lekarniške dejavnosti z ostalimi partnerji	Fragmentarno	Fragmentarno ¹	Dogovor o ustreznem modelu na področju prepoznavanja tveganja/zgodnjega odkrivanja/kakovostne oskrbe, ocena izvedljivosti, prilagoditev in implementacija
Sistematično vključevanje predstavnikov oseb s sladkorno boleznijo v aktivnosti skrbi za zdravje na lokalnem nivoju	Ne, le sporadično na nivoju aktivacije društva diabetikov v svojem okolju	Lokalne skupine za krepitev zdravja v 28 okoljih, ki jih pokrivajo pristojni Centri za krepitev zdravja (vir: NIJZ)	Lokalne skupine za krepitev zdravja prisotne in aktivne povsod v Sloveniji, opolnomočenje predstavnikov oseb s sladkorno boleznijo za aktivno delovanje v njih in skozi njihove aktivnosti
Število ambulant družinske medicine	0	737 (2018) ²	Cilj je, da imajo vsi timi družinske

z vključeno dipl.med.ses.			medicine vključeno dipl.med.ses.; glede na analizo rezultatov ev. prilagoditev vloge in nalog
Število dipl.med.ses., usposobljenih za področje sladkorne bolezni v ambulantah družinske medicine	0	675 oseb	Širjenje kapacitet v skladu z razvojem ambulant družinske medicine
Število preventivnih centrov s programi za obvladovanje sladkorne bolezni	V 61 zdravstveno-vzgojnih centrih se je izvajala delavnica »Dejavniki tveganja«, med katerimi je bila tudi sladkorna bolezen	V 28 centrih za krepitev zdravja se izvajajo skupinske delavnice »Zvišan krvni sladkor za osebe z MBG in MTG« (za 2019 načrtovanih 279), »Sladkorna bolezen tipa 2« (za 2019 načrtovanih 323), »S sladkorno boleznijo skozi življenje« (za 2019 načrtovanih 259) ter individualno svetovanje. V preostalih 33 zdravstveno-vzgojnih centrih se izvaja delavnica »Zvišan krvni sladkor za osebe z MBG in MTG« v skupni kvoti 818 načrtovanih delavnic (za 2019) »Dejavniki	Preostalih 33 zdravstveno-vzgojnih centrov nadgrajenih v centre za krepitev zdravja, z izvajanjem vseh treh skupinskih delavnic in individualnih posvetov ter nadgradnja programov v povezavi s sladkorno boleznijo z drugimi vsebinami in pristopi

		tveganja«, ostalih delavnic ni	
Število strokovnjakov v centrih za krepitev zdravja, ki so specifično usposobljeni za področje sladkorne bolezni	Specifično usposobljenih ni bilo, dipl.med.ses. so se seznanile s pomenom sladkorne bolezni ob rednih usposabljanjih	Dipl.med.ses., edukatorice za osebe s sladkorno boleznijo na primarni ravni: 38 oseb (20 oseb še v usposabljanju) Edukatorice-mentorice, ki so vključene v njihovo usposabljanje: 27 oseb Drugi strokovnjaki, zaposleni v centrih za krepitev zdravja (fizioterapevti, kineziologi, dietetiki, psihologi) so pridobili splošno znanje: 118 oseb	Širjenje kapacitet v skladu z razvojem centrov za krepitev zdravja
Število diabetoloških timov, na 100.000 oseb z osnovnim zdravstvenim zavarovanjem	Skupaj: 40 Povprečje Slovenije: 2,0 Variabilnost: 1,2 do 3,1	Skupaj: 40 Povprečje Slovenije: 2,0 Variabilnost: 1,1 do 3,0	Razvoj mreže, ki bo zagotavljala enako dostopnost do diabetološkega tima
Število Centrov za diabetično retinopatijo	0	8	Razvoj mreže, ki bo zagotavljala enako dostopnost, nove oblike dela
Nekaj ključnih števil²			
Prevalenca sladkorne bolezni	6,25% (mednarodna anketa), ref. NPOSB 2010-2020	6,9% (EHIS 2014) ²	

Ocenjena prevalenca s predpostavko o deležu neodkritih in o deležu zdravljenih z nefarmakološkimi ukrepi	6,6% ²	8,1% ²	
Prevalenca oseb s sladkorno boleznijo, ki se zdravijo z zdravili in njihove značilnosti	92.440 ²	113.793 ² Prevalenca, ki je starostno standardizirana, se med regijami razlikuje (od 5,0 do 7,2%). Število prejemnikov zdravil se od leta 2006 zvišuje predvsem v starosti nad 55 let, še posebej strmo od 60 let dalje. Med prejemniki zdravil je več moških, ki se začnejo zdraviti pri nižji starosti in to v vseh regijah Slovenije. Večja je pri osebah z nižjo izobrazbo, še posebej pri ženskah.	
Število novih primerov sladkorne bolezni na podlagi števila oseb, ki pričnejo prejemati zdravila	9.795 (2012) ² Incidenčna stopnja: 4,8% (vsi), 4,8%(moški), 4,7% (ženske) ²	9.691 ² Incidenčna stopnja: 4,7% (vsi), 4,9%(moški), 4,4% (ženske) ²	
Število novih	53 (2012) ²	72 ²	

primerov sladkorne bolezni med otroci in mladostniki			
Število žensk s sladkorno boleznijo v nosečnosti, na 1000 porodnic	95 (2013) ²	136 ²	
Debelost v splošni populaciji	55% (EHIS 2007)	44,6% (EHIS 2014) ² Moški: 51,3% Ženske: 36,5%	
Debelost med otroci in mladostniki ²	Preddebelost: 20,3% (fantje), 17,2% (dekleta) Debelost: 6,3% (fantje), 4,7% (dekleta) Morbidna debelost: 1,3% (fantje), 1,1% (dekleta)	Preddebelost: 18,4% (fantje), 16,8% (dekleta) Debelost: 5,7% (fantje), 4,6% (dekleta) Morbidna debelost: 1,3% (fantje), 1,2% (dekleta)	
Telesna nedejavnost ²	-	44,4% (osebe brez sladkorne bolezni), 47,1% (osebe s sladkorno boleznijo)	
Delež prebivalstva z velikim ali zelo velikim tveganjem za sladkorno bolezen tipa 2 po FINDRISC ²	-	8,2% Moški: 6,2% Ženske: 10,2%	
Število novih primerov možganske kapi na 100.000 bolnikov,	684 (2013)	691	

zdravljenih z antihiperглиkemiki ²			
Število novih primerov miokardnega infarkta na 100.000 bolnikov, zdravljenih z antihiperглиkemiki ²	646 (2013)	693	
Število primerov amputacij spodnjih okončin nad gležnjem na 100.000 bolnikov, zdravljenih z antihiperглиkemiki ²	294 (2013)	236	
Število primerov hospitalizacij zaradi hipoglikemije na 100.000 bolnikov, zdravljenih z antihiperглиkemiki ²	73 (2013)	64	
Število primerov hospitalizacij zaradi diabetične ketoacidoza/ diabetičnega aketotičnega hiperosmolarnega sindroma na 100.000 bolnikov, zdravljenih z	63 (2013)/69 (2013)	44/35	

antihyperglikemiki ²			
Število oseb s sladkorno boleznijo, ki se zdravijo z dializo ²	603 (2014) Delež med vsemi bolniki, ki se zdravijo z dializo: 25,3% (2014) Delež med vsemi bolniki, ki prejemanjo antihyperglikemike: 0,58% (2014)	714 Delež med vsemi bolniki, ki se zdravijo z dializo: 27,0% Delež med vsemi bolniki, ki prejemanjo antihyperglikemike: 0,63%	
Število umrlih zaradi sladkorne bolezni na 100.000 prebivalcev ²	16,4% (2013)	13,6%	

Vira: ¹»Vrednotenje izvajanja NPOSB 2010-2020, Zavod Inštitut za multikulturne raziskave«

²»Ožji nabor kazalnikov za spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni v Sloveniji«
(https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/ozji_nabor_kazalnikov_obvladovanja_sb_2019.pdf)

Tabela 1. Aktivnosti za zagotavljanje koordinacije in spremljanja izvajanja Nacionalnega programa za obvladovanje sladkorne bolezni 2010-2020

PROCESI	STRATEGIJE ZA URESNIČEVANJE PROCESOV	UKREPI/AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE STRATEGIJ	VODILNI PARTNERJI	ČASOVNI OKVIR	VIRI/KAZALNIK
Strateški pristop	Oblikovanje naslednjega desetletnega strateškega dokumenta Republike Slovenije za področje obvladovanja sladkorne bolezni	(1/20-21) Vodenje procesa dokončnega oblikovanja Nacionalnega plana za obvladovanje sladkorne bolezni 2020-2030 in sprejem pri Vladi RS	MZ	November 2020	MZ Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Zagotavljanje koordinacije in spremljanje izvajanja NPOSB	Zagotavljanje struktur in procesov s poudarkom na gojenju partnerstva	(2/20-21) Imenovanje koordinativne delovne skupine (KS) za zagotavljanje koordinacije in spremljanja izvajanja NPOSB	MZ	kontinuirano	MZ Kazalnik: sklep o imenovanju
		(3/20-21) Redni in izredni sestanki KS	MZ	kontinuirano	MZ Kazalnik: zapisi sestankov
		(4/20-21) Delovanje spletnega portala NPOSB »Sladkorno bolezen obvladajmo skupaj«	KS in vsi partnerji KS	kontinuirano	MZ Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(5/20-21) Izvajanje komunikacijske strategije NPOSB v skladu z načrtom komunikacijskih aktivnosti, ki vključuje vsakoletno nacionalno konferenco ob	NIJZ in vsi partnerji KS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v

		dnevu sladkorne bolezni			poročilu KS
		(6/20-21) Spremljanje vpliva COVID-19 na obvladovanje sladkorne bolezni v Sloveniji	Vsi partnerji KS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(7/20-21) Spremljanje izvajanja tistih projektov s sofinanciranjem MZ, ki so pomembni za obvladovanje sladkorne bolezni	KS	oktober 2020 oktober 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zapis
		(8/20-21) Vmesno in končno poročilo o izvajanju ANOSB 2020-2021 s predlogom prioritet za naslednje obdobje	KS	december 2020 december 2021	MZ Kazalnik: poročilo KS
		(9/20-21) Imenovanje usmerjevalnega odbora (UO) za spremljanje izvajanja NPOSB 2020-2030	MZ	prvo imenovanje december 2020	MZ Kazalnik: sklep o imenovanju
		(10/20-21) Redno letno srečanje, izredna srečanja UO	MZ	prvo srečanje v prvem trimesečju 2021	MZ Kazalnik: zapisi srečanj
		(11/20-21) Vzpostavitev stalnega zunanjega spremljanja izvajanja NPOSB	MZ	2021	MZ Kazalnik: zapisi, poročila

Tabela 2. Aktivnosti, namenjene spremljanju in evalvaciji stanja na področju obvladovanja sladkorne bolezni v Sloveniji

PROCESI	STRATEGIJE ZA URESNIČEVANJE PROCESOV	UKREPI/AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE STRATEGIJ	VODILNI NOSILEC	ČASOVNI OKVIR	VIRI/KAZALNIK
Spremljanje in evalvacija stanja na področju obvladovanja sladkorne bolezni v Sloveniji	Zbiranje in vrednotenje kakovostnih podatkov ter zagotavljanje povratne zanke pretoka informacij	(12/20-21) Reden izračun kazalnikov obvladovanja sladkorne bolezni	NIJZ, ZZZS, KOEDBP PK in drugi partnerji KS	Oktober 2020 Oktober 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: poročilo
		(13/20-21) Nadgradnja seta kazalnikov obvladovanja sladkorne bolezni in podatkovnih virov	MZ z delovno skupino	Junij 2020 Junij 2021	MZ Kazalnik: zapis sestanka
		(14/20-21) Spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni in predlogi sprememb s posebnim poudarkom na izračunu bremena bolezni	NIJZ in ZZZS v sodelovanju z drugimi partnerji KS	Oktober 2020 Oktober 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(15/20-21) Nacionalna raziskava o zdravju in zdravstvenem varstvu (EHIS 2019), poročilo	NIJZ	2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(16/20-21) Raziskava »Z zdravjem povezan vedenjski slog 2020«, poročilo	NIJZ	2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(17/20-21) Prepoznavanje	ZZZS	November 2020	Obstoječi viri izvajalcev

		prednosti in slabosti obstoječe ureditve ter ovir in priložnosti za izboljšave na področju obvladovanja sladkorne bolezni; pregled novosti pri financiranju programov za osebe s sladkorno boleznijo s sredstvi OZZ/ZZZS		November 2021	Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(18/20-21) Ocena deleža oseb s sladkorno boleznijo tipa 1, oseb s sladkorno boleznijo tipa 2, ki se zdravijo le z nefarmakološkimi ukrepi, ter ocena deleža oseb z nediagnosticirano sladkorno boleznijo tipa 2	NIJZ	Tretje tromesečje 2021	ARRS, MZ Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(19/20-21) Analiza vzrokov za hospitalizacijo pri osebah s sladkorno boleznijo	NIJZ	November 2021	ARRS, MZ Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(20/20-21) Spremljanje analiz in poročil o aktualnem stanju oskrbe sladkorne bolezni v ambulantah družinske medicine	IDM	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(21/20-21) Spremljanje analiz in poročil o kazalnikih s področja obvladovanja sladkorne bolezni, ki jih izdela skupina za	NIJZ, IDM, KS	Drugo tromesečje 2020 Drugo tromesečje 2021	Obstoječi viri izvajalcev

		spremljanje, implementacijo in razvoj ambulant družinske medicine, letno poročilo za 2019 in 2020			Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(22/20-21) Spremljanje analiz in poročil projektov na področju nadgradnje in razvoja preventivnih programov ter njihovega izvajanja v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih (centri za krepitev zdravja in skupnostni pristop)	NIJZ	December 2020 Februar 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(23/20-21) Spremljanje rezultatov oskrbe sladkorne bolezni pri otrocih in mladostnikih na podlagi registra KOEDBP PK	KOEDBP PK	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(24/20-21) Spremljanje izkušenj z oskrbo z vidika oseb s sladkorno boleznijo preko društev diabetikov	ZDDS	Oktober 2020 Oktober 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: letno poročilo ZDDS oktober 2020 in oktober 2021

Tabela 3. NPOSB in njegova implementacija preko akcijskih načrtov z vsebinami, pristopi in aktivnostmi napaja vse ključne nacionalne projekte, ki so pomembni za obvladovanje sladkorne bolezni, z njimi so komplementarni, usklajeni in stremijo k sinergizmom.

Načrtovane aktivnosti so:

PROCESI	STRATEGIJE ZA URESNIČEVANJE PROCESOV	UKREPI/AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE STRATEGIJ	VODILNI NOSILEC	ČASOVNI OKVIR	VIRI/KAZALNIK
Zagotavljanje komplementarnosti, usklajenosti in sinergij na področju obvladovanja sladkorne bolezni	Nacionalni nivo	(25/20-21) Spremljanje izvajanja Resolucije o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025	KS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
	Varovanje in krepitev zdravja	(26/20-21) Spremljanje izvajanja Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025	KS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
	Zdravstvena pismenost	(27/20-21) Spremljanje projekta »Dvig zdravstvene pismenosti« (zaključek projekta dec 2022)	MZ, NIJZ, KS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
	Primarna zdravstvena raven	(28/20-21) Sodelovanje s strokovno skupino za spremljanje, implementacijo in razvoj ambulant družinske medicine	NIJZ, IDM, KS in ostali partnerji KS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(29/20-21) Sodelovanje v projektih in procesih na področju nadgradnje in	NIJZ, KS in ostali partnerji	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev

		razvoja preventivnih programov ter njihovega izvajanja v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih (centri za krepitev zdravja, skupnostni pristop, nadgradnja zdravstveno-vzgojnih centrov)			Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(30/20-21) Spremljanje projekta SCUBY, »Povečanje obsega integriranega svežnja oskrbe za bolnike s sladkorno boleznijo in hipertenzijo za ranljive ljudi«, slovenski partner ZD Ljubljana	KS	Enkrat letno	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Vključevanje v procese znotraj zdravstva, ki so pomembni za obvladovanje sladkorne bolezni	Prepoznavanje procesov	(31/20-21)Umeščanje obvladovanja sladkorne bolezni npr. na področjih: varna vožnja, zbirke podatkov s področja zdravja, kakovost v zdravstvu, informatizacije v zdravstvu, delovna zmožnost	MZ, KS in ostali partnerji	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Vključevanje predstavnikov oseb s sladkorno boleznijo v ključne procese za obvladovanje	Prepoznavanje procesov	(32/20-21)Stalno spremljanje procesov in vključevanje predstavnikov oseb s sladkorno boleznijo	KS, MZ	Kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS

sladkorne bolezni					

Tabela 4. Aktivnosti za zmanjšanje pojavnosti sladkorne bolezni tipa 2 z aktivnostmi na populacijski ravni

PROCESI	STRATEGIJE ZA URESNIČEVANJE PROCESOV	UKREPI/AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE STRATEGIJ	VODILNI NOSILEC	ČASOVNI OKVIR	VIRI/KAZALNIK
Vzpostavljanje pogojev za zdrav način življenja	Spremljanje izvajanja Resolucije o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 (25/20-21) in Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025 (26/20-21)	Sklic na aktivnosti 25/20-21 in 26/20-21			
Ozaveščanje splošne javnosti	Informiranje splošne javnosti o NPOSB in aktivnostih akcijskih načrtov na letni nacionalni konferenci (5/20-21)	Sklic na aktivnost 5/20-21			
	Zagovorništvo zdravega načina življenja in destigmatizacija na nacionalnem nivoju , v lokalnih okoljih ter med otroci in mladostniki	(33/20-21) Obeležitev Svetovnega dneva sladkorne bolezni 2020 in 2021	ZDDS in društva diabetikov	14. november 2020 14.november 2021	MZ, ZZZS (javni razpisi), drugi viri Kazalnik: ocena števila udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(34/20-21)Aktivnosti ZDDS in društev diabetikov, ki so usmerjene v splošno javnost	ZDDS in društva diabetikov	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: ocenjeno število aktivnosti,

					zabeležka v poročilu KS
		(35/20-21)Organizacija tekmovanja iz znanja o sladkorni bolezni v osnovnih in srednjih šolah	ZDDS	Marec – december 2020 Marec- december 2021	MZ, ZZS (javni razpisi), drugi viri Kazalnik: število udeležencev, število mentorjev, število šol, zabeležka v poročilu KS
	Odmevnost	(36/20-21)Podeljevanje priznanj za 50 let življenja s sladkorno boleznijo	KOEDBP PK	November 2020 November 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število podeljenih priznanj, zabeležka v poročilu KS
	Dostopnost informacij	(37/20-21)Festival farmacevtske skrbi pri obvladovanju sladkorne bolezni	LZS	Oktober- december 2020 Oktober- december 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: ocena števila udeležencev na dogodkih, število dogodkov, zabeležka v poročilu KS

Tabela 5. Aktivnosti, s katerimi želimo pri posamezniku preprečiti sladkorno bolezen tipa 2 oziroma jo odložiti na kasnejše obdobje (prepoznavati dejavnike tveganja, omogočiti zgodnjo diagnostiko mejne bazalne glikemije in motene tolerance za glukozo in zagotoviti ustrezne intervencije) ter zgodnjo diagnostiko sladkorne bolezni tipa 2.

PROCESI	STRATEGIJE ZA URESNIČEVANJE PROCESOV	UKREPI/AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE STRATEGIJ	VODILNI NOSILEC	ČASOVNI OKVIR	VIRI/KAZALNIK
Odkrivanje dejavnikov tveganja pri posamezniku in zagotavljanje	Sodelovanje s strokovno skupino za spremljanje, implementacijo in razvoj ambulant družinske medicine (28/20-21) ter sodelovanje v	Sklic na aktivnosti (28/20-21) in (29/20-21)			

ustrezne intervencije	projektih in procesih na področju nadgradnje in razvoja preventivnih programov ter njihovega izvajanja v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih (centri za krepitev zdravja, skupnostni pristop, nadgradnja zdravstveno-vzgojnih centrov) (29/20-21)				
Zgodnje odkrivanje in strukturirana obravnava oseb z mejno bazalno glikemijo, moteno toleranco za glukozo	Sodelovanje s strokovno skupino za spremljanje, implementacijo in razvoj ambulant družinske medicine (28/20-21) ter sodelovanje v projektih in procesih na področju nadgradnje in razvoja preventivnih programov ter njihovega izvajanja v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih (centri za krepitev zdravja, skupnostni pristop, nadgradnja zdravstveno-vzgojnih centrov) (29/20-21)	Sklic na aktivnosti (28/20-21) in (29/20-21)			
Dograditev in usklajevanje lekarniške dejavnosti z ostalimi	Usklajevanje aktivnosti za prepoznavanje oseb z večjo verjetnostjo za dejavnike tveganja ali še neodkrito mejno bazalno glikemijo,	(38/20-21)Izdelava usklajenega modela, predlog za implementacijo in ocena izvedljivosti	LZS, KS in IDM	Junij 2021	Obstoječi viri izvajalcev

aktivnostmi	moteno toleranco za glukozo oziroma za sladkorno bolezen s primerno usmeritvijo v ambulantno družinske medicine				Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Zgodnje odkrivanje oseb s sladkorno boleznijo tipa 2 in takojšnja ustrezna oskrba	Sodelovanje s strokovno skupino za spremljanje, implementacijo in razvoj ambulant družinske medicine (28/20-21) ter sodelovanje v projektih in procesih na področju nadgradnje in razvoja preventivnih programov ter njihovega izvajanja v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih (centri za krepitev zdravja, skupnostni pristop, nadgradnja zdravstveno-vzgojnih centrov) (29/20-21)	Sklic na aktivnosti (28/20-21) in (29/20-21)			

Tabela 6. Aktivnosti za zmanjševanje zapletov in umrljivosti zaradi sladkorne bolezni

PROCESI, CILJI	STRATEGIJE ZA URESNIČEVANJE PROCESOV	UKREPI/AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE STRATEGIJ	VODILNI NOSILEC	ČASOVNI OKVIR	VIRI/KAZALNIK
Celovitost oskrbe oseb s sladkorno boleznijo tipa 1 tipa 2 in z nosečniško sladkorno boleznijo	Izdelava in implementacija strokovnih smernic	(39/20-21) Priprava novih strokovnih smernic za oskrbo odraslih (vključno z nosečniško sladkorno boleznijo) ter otrok in mladostnikov s sladkorno boleznijo tipa 2	KOEDBP IK UKC LJ, KOEDBP PK in DiabZS z ostalimi partnerji	November 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(40/20-21) Nadgradnja protokola za sladkorno bolezen v ambulantah družinske medicine - sodelovanje s strokovno skupino za spremljanje, implementacijo in razvoj ambulant družinske medicine (28/20-21)	IDM	2022	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(41/20-21) Implementacija mednarodnih strokovnih smernic za oskrbo sladkorne bolezni tipa 1 pri odraslih	KOEDBP IK UKC	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(42/20-21) Implementacija mednarodnih strokovnih smernic za oskrbo sladkorne bolezni tipa 1 pri otrocih in mladostnikih	KOEDBP PK	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Ohranjanje vida	Zagotavljanje enake	(43/20-21) Izvajanje	Očesna klinika UKC	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev

pri osebah s sladkorno boleznijo	dostopnosti do presejanja za diabetično retinopatijo in do pravočasnega ustreznega zdravljenja med ravni zdravstvene oskrbe in med regijami	aktivnosti za implementacijo programa »Presejanje diabetične retinopatije«	Lj		Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Ohranjanje zdravih nog pri osebah s sladkorno boleznijo	Zagotavljanje enako kakovostnega presejanja za zgodnje odkrivanje ogroženih in kakovostna oskrba diabetične noge med ravni in med regijami	(44/20-21)Izvajanje aktivnosti kot npr.: priprava kompetenčnih profilov za vse vidike oskrbe stopal oseb s sladkorno boleznijo, ki se izvajajo v zdravstvenem sistemu ter predlog za njihovo usposabljanje	KOEDBP IK UKC v sodelovanju z ZZN-SMSE, IDM	Oktober 2020	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(45/20-21)Izdelava strokovnih podlag za kakovostno pedikuro, npr.: izdelava orodja za oceno, kakšen nivo pedikure je primeren; priprava edukacije za bolnika vključno s pristopi in gradivi; priprava usposabljanja za vse zdravstvene strokovnjake, ki to orodje uporabljajo; ocena izvedljivosti; načrt nadaljnjih aktivnosti	KOEDBP IK UKC v sodelovanju z ZZN-SMSE, IDM	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(46/20-21)Spremljanje in podpora procesom za zagotavljanje kakovostne pedikure, še posebej za osebe s sladkorno boleznijo	KS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS

Edukacija oseb s sladkorno boleznijo, ki podpira opolnomočenje za odločanje na področju zdravega in kakovostnega življenja v zvezi s stvarmi, ki so osebi pomembne vključno z zdravstveno pismenostjo	Sodelovanje s strokovno skupino za spremljanje, implementacijo in razvoj ambulant družinske medicine (28/20-21) ter sodelovanje v projektih in procesih na področju nadgradnje in razvoja preventivnih programov ter njihovega izvajanja v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih (centri za krepitev zdravja, skupnostni pristop, nadgradnja zdravstveno-vzgojnih centrov) (29/20-21) ter spremljanje projekta »Dvig zdravstvene pismenosti« (27/20-21)	Sklic na aktivnosti (27/20-21), (28/20-21) in (29/20-21)			
		(47/20-21)Oprelitev programov stopenjskega usposabljanja in certificiranja dipl.med.ses. za oskrbo bolnikov s sladkorno boleznijo (priprava dokumenta) in spremljanje izvajanja	ZZN-SMSE	November 2020 November 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(48/20-21)Določitev kompetenc za dipl.med.ses. za izvajanje nalog koordinatorja zdravstvene oskrbe nosečnic z vidika sladkorne bolezni na	KOEDBP IK UKC, ZZN-SMSE	November 2021	Obstoječi viri izvajalcev

		sekundarnem nivoju			Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(49/20-21) Projekt »Razvoj, pilotiranje, evalviranje in implementacija edukacijskih programov ob zdravljenju sladkorne bolezni na sekundarnem nivoju zdravstvenega varstva (v diabetoloških ambulantah)« kratica PEOS, sprotno poročanje, zaključek leta 2022	ZZN-SMSE	November 2020 November 2021	MZ Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(50/20-21) Analiza stanja na področju zagotavljanja enake dostopnosti do kakovostne edukacije na sekundarnem nivoju in predlogi ukrepov, priprava izdelka	ZZN-SMSE	Junij 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(51/20-21) Podpora financiranju priročnih merilnikov za samokontrolo glukoze ter pripadajočega materiala za vse osebe s sladkorno boleznijo v breme osnovnega zdravstvenega zavarovanja	ZZZS, KOEDBP IK UKC LJ, DiabZS, ZZN-SMSE, ZDDS, NIJZ	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(52/20-21) Nadgradnja izobraževanj za člane tima družinske medicine in dipl.med.ses. v CKZ in ZVC za smotrno in povedno	NIJZ, ZZN-SMSE, KOEDBP IK UKC LJ, IDM	Prva polovica 2021	Obstoječi viri izvajalcev

		samokontrolo oseb s sladkorno boleznijo, ki se ne zdravijo z insulinom z izjemo nosečnic			Kazalnik: število izobraževanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(53/20-21) Zagotovitev pogojev za izvajanje edukacije za smotrno in povedno samokontrolo oseb s sladkorno boleznijo, ki se ne zdravijo z insulinom z izjemo nosečnic	NIJZ, ZZZS, IDM	Druga polovica 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(54/20-21) Šola zdravega življenja za otroke in mladostnike s sladkorno boleznijo tipa 1 v RKS Debeli rtič	KOEDBP PK	Poleti 2020 Poletni 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(55/20-21) Izdajanje publikacije »Sladkorčki«, ki je namenjena edukaciji otrok in mladostnikov s sladkorno boleznijo tipa 1	KOEDBP PK	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število izdanih števil letno, naklada posamezne številke, zabeležka v poročilu KS
		(56/20-21) Kuharska knjiga za podporo razumevanju prehrane in uživanja pri sladkorni bolezni, še posebej tipa 1 pri otrocih in mladostnikih, na temo slaščic	KOEDBP PK	November 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(57/20-21) Izvedba učnih delavnic za osebe s sladkorno boleznijo o pravilni in varni rabi zdravil	LZS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število

		ter o prehranskih dopolnilih			izvedenih delavnic, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(58/20-21) Izvajanja izobraževanj in drugih aktivnosti, namenjenih osebam s sladkorno boleznijo	ZDDS in društva diabetikov	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število izobraževanj, ocena števila udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(59/20-21) Izdajanje časopisa »Sladkorna bolezen«	ZDDS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število izdanih števil letno, naklada posamezne številke, zabeležka v poročilu KS
		(60/20-21) Športno rekreativno srečanje oseb s sladkorno boleznijo	ZDDS	Enkrat letno	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: ocenjeno število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
Kakovost oskrbe na sekundarnem nivoju	Zagotavljanje enake dostopnosti do kakovostne oskrbe v diabetološkem timu med regijami	(61/20-21) Predlog ukrepov za zmanjševanje razlik v dostopnosti med regijami ter ukrepov za model oskrbe tako za osebe s sladkorno boleznijo, ki se trajno oskrbujejo na sekundarnem nivoju kot tudi za tiste, ki to potrebujejo le občasno	DiabZS, IDM	November 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Dograditev in usklajevanje lekarniške	Jasnejša umestitev dejavnosti moderatorjev farmacevtske skrbi z vidika obvladovanja	(62/20-21) Seznanitev z aktualnim stanjem in izdelava predloga za boljše	LZS	November 2021	Obstoječi viri izvajalcev

dejavnosti z ostalimi aktivnostmi	sladkorne bolezni	usklajenost z zdravstvenimi dejavnostmi na področju obvladovanja sladkorne bolezni			Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Integracija med ravnmi zdravstva	Razvoj modela za integracijo med primarnim in sekundarnim nivojem za osebe s kompleksnim stanjem	(63/20-21) Seznanitev z rezultati projekta Joint Action CHRODIS PLUS	NIJZ	November 2020	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
Telemedicina in digitalizacija v zdravstvu	Spremljanje novih in obstoječih praks in projektov	(64/20-21) Seznanitev s potekom telemedicinske obravnave oseb s sladkorno boleznijo, Splošna bolnica Slovenj Gradec	DiabZS	November 2020 November 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(65/20-21) Telemedicinska obravnava nosečnic s sladkorno boleznijo, rezultati pilotnega projekta	KOEDBP IK UKC	Junij 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(66/20-21) Seznanitev s potekom telemedicinske obravnave oseb s sladkorno boleznijo, ZD Trebnje; UKC Ljubljana (projekt EKOSMART); FDV (ARRS projekt »Razumevanje in analiza potreb uporabnikov za razvoj e-storitev integrirane socialne in zdravstvene oskrbe v družbi staranja«)	KS	November 2020 November 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(67/20-21) Seznanjanje s projekti, financirani iz novega zdravstvenega	MZ	November 2020 November 2021	Obstoječi viri izvajalcev

		programa EU »Enhanced InvestEU«			Kazalnik: zabeležka v poročilu KS

Tabela 7. Izobraževanje in usposabljanje zdravstvenih strokovnjakov za obvladovanje sladkorne bolezni in druga izobraževanja

PROCES	STRATEGIJE ZA URESNIČEVANJE PROCESOV	UKREPI/AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE STRATEGIJ	VODILNI NOSILEC	ČASOVNI OKVIR	VIRI/KAZALNIK
Izobraževanje in usposabljanje zdravstvenih strokovnjakov	Izobraževanja in usposabljanja članov timov družinske medicine	(68/20-21)Redna letna izobraževanja za time družinske medicine, vključevanje tem o sladkorni bolezni	IDM	enkrat letno	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število izobraževanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(69/20-21)Izobraževanje o sladkorni bolezni tipa 2 za zdravnike specialiste družinske medicine	KOEDBP IK UKC LJ	Dvakrat letno	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(70/20-21)Izvajanje in koordinacija izobraževanja dipl.med.ses. za delo v ambulantah družinske medicine	KOEDBP IK UKC LJ, ZZN-SMSE, IDM	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število izobraževanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(71/20-21) Redna osvežitvena izobraževanja za dipl.med.ses. za delo v ambulantah družinske medicine	ZZN-SMSE	Februar 2020 Februar 2021	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(72/20-21)Redna izobraževanja edukatorjev-	ZZN-SMSE in NIJZ	Enkrat letno	Obstoječi viri izvajalcev

		mentorjev za programe obvladovanja sladkorne bolezni v CKZ/ZVC – del širše aktivnosti (29/20-21)			Kazalnik: število izobraževanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
	Izobraževanje in usposabljanje strokovnjakov v CKZ/ZVC	(73/20-21) V skladu s širšo aktivnostjo (29/20-21): usposabljanje nove skupine dipl.med.ses. za delo v CKZ, usposabljanje ostalega kadra v CKZ in ZVC v zvezi s sladkorno boleznijo (enkrat letno), regijske in nacionalne čajanke – osvežitvena usposabljanja, zaznavanje in reševanje težav (enkrat letno) ter prilagoditev programov usposabljanja za edukacijo o samokontroli (sklic na aktivnost 53/20-21)	NIJZ in ZZN-SMSE	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: vrsta in število izobraževanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
	Izobraževanje strokovnjakov lekarniške dejavnosti	(74/20-21) Učne delavnice za lekarniške farmacevte - moderatorje Farmaceutvske skrbi pri sladkorni bolezni	LZS	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik:število delavnic, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
	Izobraževanja in usposabljanja članov diabetoloških timov	(75/20-21)Uvedba programa specializacije iz endokrinologije (odrasle; za otroke in mladostnike)	ZES, KOEDBP IK UKC oz. KOEDBP PK	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: zabeležka v poročilu KS
		(76/20-21)Srečanja DiabZS, ki so posvečena tematikam strokovno-organizacijske	DiabZS	Dvakrat letno	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število

		narave			udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(77/20-21)Redni sestanki in kongresi Združenja endokrinologov Slovenije	Združenje endokrinologov Slovenije	Dvakrat letno (sestanki), kongres (vsake 4 leta)	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število sestankov, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(78/20-21)Izobraževanja dipl med ses edukatorok – redni sekcijski posveti in kongresi	ZZN-SMSE	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število posvetov, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
	Izobraževanja drugih zdravstvenih strokovnjakov	(79/20-21)Izobraževanje o hospitalni obravnavi oseb s sladkorno boleznijo za zdravnike	KOEDBP IK UKC LJ	Dvakrat letno	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik:število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
		(80/20-21)Izobraževanje o sladkorni bolezni pri otrocih in mladostnikih za dipl.med.ses., specializante in specialiste pediatrije	KOEDBP PK	Trikrat letno	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število izobraževanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
Druga izobraževanja	Vzgojitelji in učitelji	(81/20-21) Izobraževanje o sladkorni bolezni pri otrocih in mladostnikih	KOEDBP PK	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev Kazalnik: število izobraževanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS
	Vodstveni in strokovni	(82/20-21)Seminarji in	MIZŠ, ZRSS, MZ,	kontinuirano	Obstoječi viri izvajalcev

	delavci v vzgoji in izobraževanju	strokovna srečanja za ozaveščanje in informiranje z namenom njihovega opolnomočenja za vzpodbujanje zdravega življenjskega sloga otrok in mladostnikov ter dviga zdravstvene pismenosti	NIJZ in ostali partnerji		Kazalnik: število seminarjev in srečanj, število udeležencev, zabeležka v poročilu KS

Legenda kratic nosilcev (po abecedi):

DiabZS: Diabetološko združenje Slovenije

IDM: Inštitut za družinsko medicino (do ustanovitve Katedra za družinsko medicino Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani)

KOEDBP IK UKC LJ.: Klinični oddelek za endokrinologijo, diabetes in presnovne bolezni Internih klinik UKC Ljubljana

KOEDBP PK: Klinični oddelek za endokrinologijo, diabetes in presnovne bolezni Pediatrične klinike UKC Ljubljana

KS : Koordinativna skupina pri Ministrstvu za zdravje

LZS: Lekarniška zbornica Slovenije

MZ: Ministrstvo za zdravje

MIZŠ: Ministrstvo za izobraževanje, šolstvo in šport

NIJZ: Nacionalni inštitut za javno zdravje Republike Slovenije

ZDDS: Zveza društev diabetikov Slovenije

ZES: Združenje endokrinologov Slovenije

ZRSŠ: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

ZZN-SMSE: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov - Sekcija medicinskih sester v endokrinologiji

ZZZS: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije